

SPOTKANIA Z ZABYTKAMI

miesięcznik popularnonaukowy

TOWARZYSTWA OPIEKI NAD ZABYTKAMI

zrealizowano w ramach Programu Operacyjnego Promocja Czytelnictwa ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

12 (262) XXXII Warszawa 2008

ADRES REDAKCJI:

00-460 Warszawa, ul. Agrykoli 1

tel./fax 0-22 622-46-63

e-mail: spotkania@zabytki-tonz.pl

<http://www.spotkania.pl>

REDAKCJA:

Wojciech Przybyszewski

redaktor naczelny

Lidia Bruszewska

zastępca redaktora naczelnego

Ewa A. Kamińska

sekretarz redakcji

Jarosław Komorowski

Piotr Berezowski

opracowanie graficzne

WSPÓŁPRACOWNICY:

Witold P. Glinkowski, Stanisław Grzelachowski,

Adam Konopacki, Marek Konopka,

Robert M. Kunkel, Zbigniew Michalczyk,

Zdzisław Skrok, Janusz Sujecki,

Tomasz Urzykowski, Hanna Widacka,

Wanda Załęska

RADA REDAKCYJNA:

dr hab. Dorota Folga-Januszewska

dr hab. arch. Danuta Kłosek-Kozłowska

prof. dr hab. Marek Kwiatkowski

prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska

prof. dr hab. Jacek Purchla

prof. dr hab. Andrzej Rottermund

prof. dr hab. Bogumiła Rouba

dr Tadeusz Rudkowski (przewodniczący)

prof. dr hab. Anna Sieradzka

mgr Ewa Siurawska

mgr Andrzej Sołtan

dr hab. inż. Bogusław Szmygin

prof. dr hab. Andrzej Tomaszewski

Wydawca:

Oficyna Wydawnicza

Towarzystwa Opieki nad Zabytkami

dyrektor: Ewa Siurawska

00-459 Warszawa, ul. Myśliwiecka 1A,

tel. 0-22 629-62-26, tel./fax 0-22 622-46-74

www.zabytki-tonz.pl

Druk:

CENTRUM OBSŁUGI
KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW

02-903 Warszawa, ul. Powińska 69/71

tel. 0-22 694-67-52, fax 0-22 694-62-06

www.cokprm.gov.pl

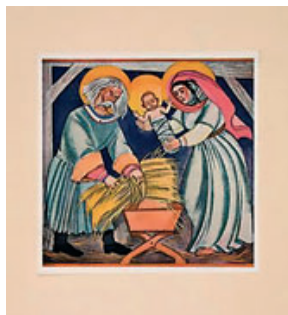
OD REDAKCJI

„Była [...] wśród najwyżej uhonorowanych (również państwowymi orderami) artystów w Polsce, sprzedawała obrazy za ogromne sumy, stale uczestniczyła w wystawach polskich za granicą. Reprodukcje jej prac trafiały do szkół tworząc nowy kanon postrzegania ludowości i historii: «Księgarnie, salony sztuki, sklepy z materiałami piśmiennymi – wszędzie spotkasz jej obrazy, w oryginałach lub reprodukcjach, włącznie aż do pocztówek. Ba, nawet i antykwiariaty, obok Kossaka zaczynają umieszczać już i [...]»” ...No właśnie, kogo? Zofię Stryjeńską, a dokładnie rzecz biorąc, jej prace, które – przynajmniej w okresie dwudziestolecia międzywojennego – cieszyły się nie tylko w Polsce niezaprzeczalnym powodzeniem.

Cytat pochodzi z książki Joanny Sosnowskiej *Poza kanonem. Sztuka polskich artystek 1880-1939* (Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2003, s. 150) i można go potraktować jako wprowadzenie do rozdziału poświęconego przede wszystkim Stryjeńskiej. Dlaczego Stryjeńskiej? Bo „fenomen Stryjeńskiej nie znajduje żadnego porównania wśród artystek pierwszej połowy XX wieku w całej Europie. W żadnym kraju kobieta nie osiągnęła tak wysokiego prestiżu w świecie artystycznym, nigdzie jej głos nie stał się głosem dominującym, a więc narzucającym sposób postrzegania i kształtowania rzeczywistości. Najlepszym dowodem jest fakt, że kilka pokoleń kojarzyło ludowe tańce z barwnymi wizerunkami roboty Stryjeńskiej, zdobięcymi pudełka czekoladek firmy «E. Wedel» a później «22 lipca, d. E. Wedel»” (op. cit., s. 151).

Nadchodzą święta. Pod choinką można i dziś położyć czekoladki, choć w opakowaniu już nie tak zdobionym. Miłym prezentem świątecznym zawsze mogą też być bilety na dobrą wystawę do muzeum. W Krakowie, w gmachu głównym Muzeum Narodowego, będzie można na przykład skonfrontować legendę o Zofii Stryjeńskiej z rzeczywistością (zob. artykuł *Boginka słowiańska*, ss. 3-7), a po lekturze krótkiego tekstu o „Madonnie z Kruźlowej” (ss. 16-17) zajrzeć na chwilę do Pałacu biskupa Erazma Ciołka, gdzie od niedawna rzeźba znalazła bezpieczną przystań, a może także odwiedzić staromiejski pawilon, by sprawdzić, czy dzieje się w nim (lub w jego otoczeniu) coś nowego (*Staromiejski pawilon*, ss. 28-30). Warszawskie Muzeum Narodowe zaprasza na wystawę „Orientalizm w malarstwie, rysunku i grafice w Polsce w XIX i pierwszej połowie XX wieku” (s. 32) i do Galerii Polskiej Sztuki Zdobniczej, gdzie w stałej ekspozycji można podziwiać jeden z najciekawszych i najcenniejszych porcelanowych serwisów w Polsce (ss. 36-37). Nową wystawę, na jubileusz swego czterdziestolecia, przygotowało Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju (ss. 33-34), a Muzeum Miejskie w Żywcu – ekspozycję obrazów Jana Kazimierza Olpińskiego (ss. 30-31).

W tym numerze, w naszym koszu z zaproszeniami, znajdziemy jeszcze co najmniej dwa świąteczne prezenty. Pierwszy – to zachęta do odwiedzenia naszej strony internetowej (www.spotkania.pl), na której od niedawna można znaleźć zdigitalizowane najstarsze (już niedostępne w oryginale) roczniki „Spotkań z Zabytkami” (lata 1977-1986; następne w przygotowaniu). Drugi – to ilustracja przygotowana przez Zofię Stryjeńską do przedwojennego wydania *Kołąd* (Warszawa 1926) – nasza bożonarodzeniowa „pocztówka”, na której, z okazji zbliżających się Świąt i nadchodzącego Nowego Roku, w imieniu całej redakcji wszystkim Czytelnikom składamy najserdeczniejsze życzenia.

(w zbiorach Biblioteki ASP w Krakowie)

Wojciech Przybyszewski

Redakcja zastrzega sobie prawo wprowadzania zmian i skrótów w materiałach przeznaczonych do publikacji oraz publikowania wybranych artykułów w wersji elektronicznej. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Nakład: 6000 egz.